

Trei într-un tanc, (fără a socoti șoferul)

Jurnal de emigrant (5)

De George Schimmerling

Spre norocul meu, nu eram singurul care mă luptam din greu cu rigorile vieții militare. Nici colegii mei de cort, Anthony, Piotr și Jean-Michel nu lingeau miere în lupta cu țintele de carton.

Atunci a venit vinerea aceea care avea să toarne ciment peste prietenia noastră. Era ziua pe care o așteptam cel mai mult. Vinerea avea mirosul libertății. Deșteptarea era ceva mai târziu. Și sergentul părea mult mai relaxat, nu mai umbla șleampăt ca în restul săptămânii. Își punea haine călcate, ochelari de soare și ne spunea să ne scoatem de la fundul rucsacului hainele de oraș. Pe platoul din fața cantinei ne-am adunat în forma literei ebraice het. Fiecare din cele patru plutoane ocupau câte o latură a dreptunghiului. În spatele platoului așteptau deja autobuzele

care ne vor duce acasă pentru permisia de Shabbat. Atunci am înțeles care era rostul carnețelului. Cei ale căror nume apărea în el făcuseră vreo năzbitie și erau consemnați să rămână în unitate. Din fericire numele meu nu figura în carnețel. În schimb al lui Jean-Michel da. Fusesse acuzat că în urmă cu două zile, refuzase să care mitraliera de 12 kile spre câmpul de instrucție. Se arătase sociopat, iar în armată sociopatismul se pedepsește drastic. Cu un Shabat. Degeaba încerca el să explice, aproape plângând, că în ziua aceea îl duruse spatele, mai spunea ceva și de o fată, Carole Luzon care trebuie să vină să îl viziteze, dar ebraica lui nu era prea bună, iar bâlbâiala care i se accentuase nu juca în folosul lui.

Un pic abătuți de necazul lui Jean-Michel, dar fericiți că noi am scăpat, ne pregătim să ne dispersăm către autobuze, când aud de lângă mine o voce cu un puternic accent scoțian:

- Rămân eu!

La început am crezut că nu am auzit prea bine, dar Anthony a repetat:

- Rămân eu în locul lui!!! Dacă Isus s-a putut sacrifica pentru noi, pot sacrifica un Shabbat pentru Jean-Michel. El are nevoie de Shabbatul ăsta mai mult decât mine.

Jean-Michel care era deja în drum spre cortul suspinelor, s-a întors către Anthony și l-a îmbrățișat. Era un moment înduioșător să-l vezi pe uriașul Jean-Michel, aproape sufocându-l pe micuțul Anthony. Atât nemiloșii Spetsnazi ruși cât și durii Marines americani aproape că au vărsat o lacrimă. Până și Jeff s-a emoționat pentru o clipă. Anthony ne dăduse o lecție despre iubirea aproapelui.

Din păcate partea asta a Bibliei nu se aplica în baza militară Zikim, comandamentul de sud. În Tzahal păcatele nu erau transmisibile.

Însă atunci când la începutul săptămânii următoare ne-au zis că e nevoie de patru soldați care să facă cursul de șoferi de transportoare blindate (NAGMASH) era deja clar care vor fi cei patru.

Va fi un curs de 10 zile după care urmează un examen foarte greu, așa ni s-a spus. M-am bucurat. Când eram mic visul meu era să mă fac șofer de autobuz. Îmi părea cea mai grozavă meserie. Îi priveam, în drum spre școală, pe oamenii aceia liberi, idolii copilăriei mele, cum mânuiau cu dexteritate mastodontul acela din volan. Puteam în sfârșit să-mi îndeplinesc visul copilăriei și primeam și bonus, căci un tanc era chiar mai grozav decât un autobuz. Doar că nu prea înțelegeam cum poți învăța o meserie atât de complicată în doar două săptămâni, când chiar și un curs de dresaj de câini dura mai mult. Oricum era un *win-win situation* pentru noi. Ne scutea de două săptămâni de antrenamente istovitoare și la urmă, dacă o fi să picăm examenul, nimeni nu ne va acuza pentru asta.

Cursul l-am făcut la o bază specială de pregătire pentru tanchiști care ținea de comandamentul de centru.

Pentru prima oară de când începusem armata nu mai măsuram timpul în secunde.

Nu mai aveam acea angoasă permanentă, specifică recruților care nu erau obișnuiți să li se vorbească doar în construcții plebeiene gen, *Mișcă-ți fundul ori Astupă-ți gura*. Și nu mai tresăream la vederea oricărui copac.

Prima săptămână a cursului era destinată pregătirii teoretice. Însă de cum ajungeam în umbroasa sală de clasă, ațipeam aproape instantaneu. Mă trezea doar sforăitul ascuțit al lui Piotr, care în somn se transforma dintr-un rus blajin într-un ghepard feroce.

Serile, eliberați de istovitoarele corvoade zilnice, ne-am mai deschis și noi un pic.

Nu mai rețin exact care dintre noi a spus că fiecare ar trebui să ne spunem două dorințe. Una personală și una profesională. Asta pentru cazul că unul dintre noi va cădea în timpul serviciului militar, iar reporterii de la jurnalul de știri, vor voi să afle câte ceva despre el. Să nu fie banalități care să plictisească telespectatorii. Măcar să lăsăm un semn în urma noastră.

Jean Michel a spus că își dorește să fie paharnic. Am crezut că e vreo glumă franțuzească stranie, dar nu era. Paharnici li se spune la el, în Franța, cultivatorilor de vin. Auzise de potențialul strugurilor de pe Podișul Golan. Va merge acolo și va începe o nouă viață împreună cu Carole Luzon, prietena lui, care va veni și ea în Israel după ce termină cursul de coafeză la Lyon. Piotr, cu vocea-i domoală în care răzbătea toată tristețea unei puste siberiene, a zis că s-a săturat să tot facă munci ocazionale. Vrea să lucreze în meseria lui de inginer constructor. Apoi să aibă destui bani ca să-și clădească o casă pe malul mării, undeva în Ashdod ori în Ashkelon, o casă destul de mare pentru el și familia pe care și-o va întemeia. Anthony a zis că vrea să învețe limba rusă, dar cel mai tare și-ar mai dori ca cei din jur să-l accepte așa cum e. A venit rândul meu. Am ezitat un pic. Dorințele lui Piotr mi se puteau aplica și mie, dar n-am vrut să par că îl copiez. Atunci am mers pe ceva mai minimalist. Am spus că îmi doresc să cumpăr o mașină. Ca a doua dorință am zis că-mi doresc să scriu texte comice care să se joace la unul din cluburile de standup din Tel Aviv.

În a doua săptămână după ce dormisem bine pe partea teoretică, ne-a luat în primire un ofițer pentru partea practică. Cred că era primul ofițer adevărat cu care aveam de-a face de când începusem armata. Ne-a fascinat imediat nu pentru că era înalt și bine făcut, ci pentru că purta bocanci roșii. În Israel bocanci roșii poartă doar parașutiștii și cei de la misiuni speciale. Dar nu doar prin asta ne-a impresionat ofițerul cu bocanci roșii. Ci mai ales prin faptul că ne vorbea calm, respectuos, ceea ce nouă, obișnuiți să primim comenzi polifonice în crescendo, ni se părea de-a dreptul straniu.

Ofițerul cu bocanci roșii a fost primul care ne-a introdus în tanchetă. Ne catapultam în celula șoferului, aproape ca într-o capsulă spațială. Ne suiam pe carcasa tancului și apoi alunecam ușor în jos, pe scaunul șoferului. Cel mai greu era pentru Jean

Michel, care la cei 1.90 ai lui stătea în cabină, chircit ca un fachir. Mai târziu când am zburat pe companii de low-cost am avut cam aceeași senzație.

Aici în cabină, la pupitrul de comandă, a început să-mi placă armata. Pentru 20 de minute. Atunci ofițerul cu bocanci roșii mi-a zis să dau drumul la motor. Pe lângă el, sforăitul lui Piotr suna ca Somnoroase Păsărele. Ca să nu mai vorbesc de mirosul de motorină. Am pornit pe un drum cu hurducături. Aveam senzația că ne vom răsturna în orice moment. Doar bocanci roșii stăteau calm pe scaunul comandantului. Iar prin emițătorul de transmisie recepție îmi indica în ce direcție trebuie să o iau. Vorbea rar și vorbea puțin. La obiect, fără înflorituri, *tahles* cum se spunea aici, un cuvânt care sintetiza specificul israelian.

La una din opriri, când mi se părea că e foarte cald în cabină, l-am întrebat dacă nu putem ridica capacul și în timpul mersului?

– Niciodată nu vei putea cânta la pian cu capacul pianului ridicat.

Răspunsul lui m-a surprins. Bocanci roșii era și student la conservator. Așa era Israelul acelor ani și tot așa e și Israelul de acum. Un amalgam în care trăiesc laolaltă primitivi și oameni de o finețe remarcabilă.

Au urmat nocturnele lui Chopin. Pentru șofatul de noapte s-a atașat vizorului un aparat cu raze infraroșii prin care vedeam în culoarea verde. Nu era o delectare să stai tot timpul cu ochii lipiți în ecran, însă era ceva mai plăcut de condus noaptea decât în arșița zilei.

Examenul a semănat cu o fugă de Bach. Piotr, care era mai pesimist din fire, spunea că o să picăm sigur, căci dormisem sala, poligonul îl făcusem superficial și nici parcările nu le învățasem. Examenul a durat în total vreo trei sferturi de oră din care fiecare a condus 10 minute. După examen, bocanci roșii ne-a chemat în biroul lui. Ne-a strâns mâna. A luat apoi de pe masă patru carnete de șoferi în care erau trecute numele noastre. "Felicitări, băieți! Armata de Apărare a Israelului s-a îmbogățit astăzi cu încă patru soferi de tanc merituoși. Mazal Tov! Și acum mergeți să curățați tancul."

Mi-am amintit vorba lui Groucho Marx: Nu aș vrea să fiu membru într-un club care e dispus să mă accepte atât de ușor.

În schimb Piotr, Jean Michel și Anthony erau în al nouălea cer.

Jean Michel a spus că evenimentul trebuie sărbătorit cu ceva tărie. Dar în zona aceea în plină intifadă, singura tărie pe care am fi găsit-o ar fi fost un cocktail Molotov. Cum nu voiam să sfârșim în acordurile Recviemului lui Mozart, am amînat sărbătoritul pentru mai târziu. Am adormit cu carnetele de șofer sub pernă.

A doua zi ne-am reîntors la baza de instrucție. Am fost primiți ca niște eroi. Femeia bărbat a venit prima spre noi, ne-a felicitat și ne-a spus că de acum nu cumva să-i mai spunem comandantă că ne belește. La sfârșitul perioadei de instrucție distanțele fuseseră sparte. Suntem egali și avem voie să-i spunem pe nume. Nurit. Și spunând asta, mi-a dat amical un bobârnac de era să mă prăvălesc vreo trei metri pe spate.

Sergentul ne-a adunat pe toți în careu. Ne-a zis că e tare mândru de noi patru, că am reușit în ciuda tuturor previziunilor. De-acum nu care cumva să-i mai spunem sergentul. Îl cheamă Yoash. Cand am văzut bobârnacul cel amical venind spre mine m-am ferit abil.

Ne-am dus să ne udăm carnetele de șoferi de tanc la automatul de coca-cola din fața cantinei. Ne-am așezat la o masă toți patru. Jean Michel francezul, Piotr rusul, Anthony scoțianul și George românul. Soldați în armata israeliană. Eram atât de diferiți, dar în aceste săptămâni de instrucție ne legase ceva. Nici nu știam exact ce.

Instrucția de bază se terminase. De acum ne vom dispersa pe la unități. Dar noi vom fi în legătură. Acolo, pe masa de lemn, am schimbat între noi adrese și numere de telefon. Pe verso fiecare și-a scris cele două dorințe pe care ni le exprimaserăm în seara aia călduroasă de august la cursul de instrucție.

Din fericire, nici unul dintre noi nu a căzut în timpul serviciului militar. Printr-o stranie potrivire literară, fiecare dintre noi își va îndeplini exact una din cele două dorințe pe care le scrisesem pe bilețelul acela.

Jean Michel a reușit să-și ducă mai departe pasiunea pentru vinuri, dar nu împreună cu Carole Luzon. Ea și si-a deschis un salon de cofetărie în Tel Aviv, dar el nu a rezistat stresului din Israel prea mulți ani și s-a întors în Franța. La început îmi mai expedia în Israel câte o sticlă de vin producție proprie. De când a înțeles că nu are rost să strice orzul pe gâște, îmi trimite poze. În fiecare an fix pe 15 noiembrie primesc o poză cu noua lui recoltă de Beaujolais. Acum câțva ani a primit atestatul de paharnic, o recunoaștere a valorii vinurilor sale. Mulți fac vinuri bune în Burgundia, însă vinul lui are ceva special. E singurul soi care merge cu hummus care nu trebuie să lipsească de la nicio masă copioasă, precum a învățat el în armata israeliană.

Piotr a devenit un inginer constructor apreciat în Israel. Are doi copii și o pisică. Neveste a avut mai multe. După fiecare divorț își reseta viața în cutii de carton. Tot mai puține cutii, căci nevestele lui aveau întotdeauna avocați mai buni. Pisica însă rămânea întotdeauna la el. Până la ultima mutare, când ea s-a ascuns în spatele dulapului de bucătărie, de parcă ar fi spus: Vorbeai ceva de prins rădăcini într-un loc. N-a mai fost chip să o scoată de acolo.

Anthony a fost cel mai curajos dintre noi. Nu a învățat limba rusă, în schimb a purtat mesajul evanghelic care-i schimbase viața odată, în locuri unde alții nu-și închipuiau că se poate ajunge. A ajuns în Siria și în Liban. A murit în nordul Irakului, lovit de o mașină condusă de un fundamentalist, chiar în ziua în care i se năștea primul nepot. Dar a doua parte – cea mai importantă – a dorinței lui i s-a împlinit. A murit înțeles. Și mai ales, a murit evreu. Ca și Isus.

Iar eu... Nu la mult timp după ce ne-am eliberat, mi-am cumpărat prima mașină. Un Austin Metro 1100, la mâna a șaptea. Se oprea des, tușea la pornire, dar era a mea.

Nu am devenit standupist. Am constatat că nu rezist în fața mulțimilor.

În schimb mi-am descoperit pasiunea scrisului. Am început să cioplesc în cuvinte. Si chiar dacă din dalta mea nu va ieși niciodată o pasăre măiastră, continui să scriu.

Spre deosebire de standupist, scriitorul nu are nevoie de o mulțime. „Scrie ca și cum ai avea un singur cititor”, spune Eric Emanuel Schmitt, unul din prozatorii mei preferați. Ba nu – îl corectează profesorul meu de la cursul de literatură creativă din Ierusalim – scrie pentru trei. Un singur cititor e doar un punct. Doi cititori formează deja o linie. Iar trei cititori, ai învățat asta la geometrie euclidiană, alcătuiesc un plan. Și în planul ăsta pot intra dragostea și ura, iubirea și trădarea, viața sau moartea, camaraderia sau fățărnicia, trăsături universale pe care le percepe orice cititor, fie că locuiește în Padova, în Paris ori în Piatra Neamț.

Iar dacă vei scrie destul de bine, – ba nu, destul de adevărat, – dacă îți vei pune sufletul pe hârtie, atunci acești trei cititori și alții care se vor regăsi în scrierea ta te vor urma în cea mai frumoasă aventură a vieții. Îi vei conduce prin hârtoapele imaginației și vei simți că ți-ai îndeplinit visul copilăriei. Acela de a conduce un autobuz. Ori un tanc.

De acum știu că scrisul e o călătorie. Genul de călătorii în care drumul e mai important decât destinația. Uneori se întâmplă să merg pe contrasens. Pentru că în literatură ori într-o pandemie, viața frânează brusc sau uneori, chiar merge înapoi. Nu primesc amendă, pentru că mersul pe contrasens e regulamentar în literatură. În privința pandemiei am totuși dubiile mele.

Uneori văd figuri cunoscute. Încetinesc, le fac semn, dar ei refuză să mă însoțească. S-au desprietenit de ei înșiși. S-au lepădat de trecut și de idealuri. Nu-i judec. Caut să-i înțeleg.

Mi se mai întâmplă să văd umbre. Ale unor oameni care au trăit, au iubit și, la un moment dat, viața lor s-a intersectat cu a mea. Prin parbrizul prăfuit de colbul amintirilor încerc să-i repovestesc. Și, scriind despre ei, parcă am impresia că îi și nemuresc puțin.

Publicat în:

<https://georgeschimmerling.com/>

În amintirea lui Anthony Simon(1964-2017)

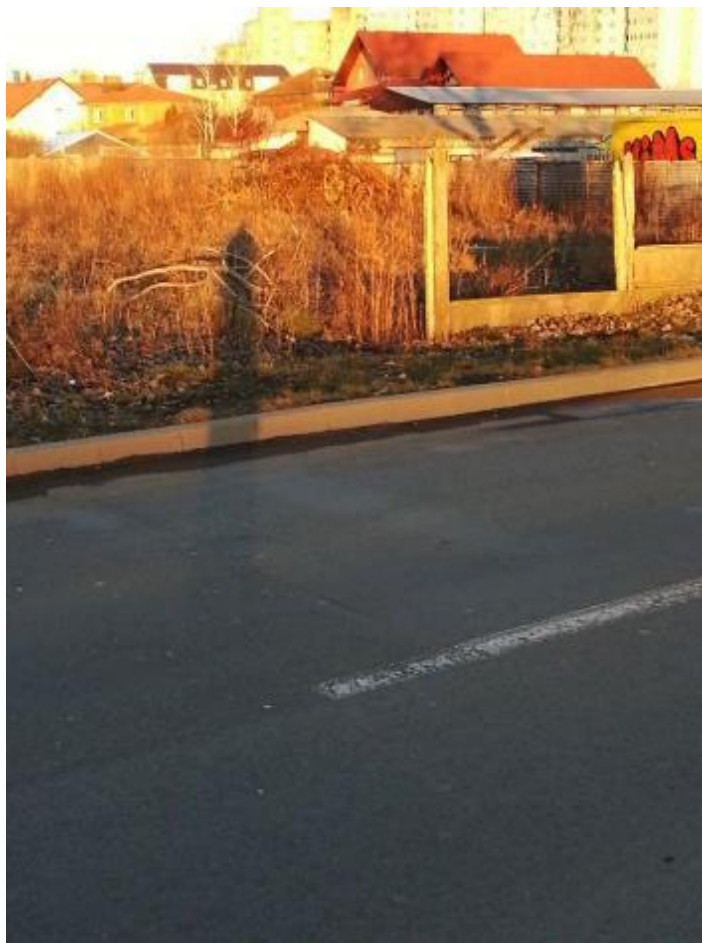

Foto: Lucian Ionică